

Hacdaki Hikmetler

Âlem-i İslâm'ın çektiği sıkıntılar hepimizin yüreğini sızlatıyor ve ferec ve fütihat ne zaman gelecek diye muzdarip bir vaziyette bekliyoruz. Çünkü Müslümanların yaşadığı musibetler ve felaketler bizleri derinden üzüyor, bu musibetlerin altında yatan hikmetlerin neler olabileceği yönünde düşüncelere sevk ediyor. Bu musibet ve sıkıntıların kader ciheti ile hikmetleri neler olabilir? Bu sorunun cevabı olarak musibetlerin altında yatan hikmetlerin birisinin Hac'daki ihmalin olduğunu öğreniyoruz Sünuhat'tan. Tabi başka hikmetler de vardır. Önce hac ile ilgili Sünuhat'taki bölüme bakalım:

“Rüya hacda sükût etti. Çünkü, haccın ve ondaki hikmetin ihmali, musibeti değil, gazap ve kahrı celb etti. Cezası da keffâretü'z-zünub değil, kessâretü'z-zünub oldu. Haccın bahusus taarrüfle tevhid-i efkârı, teavünle teşrik-i mesaiyi tazammun eden içindeki siyaset-i âliye-i İslâmiye ve maslahat-ı vâsia-i içtimaiyenin ihmali ki, düşmana milyonlarla İslâmı, İslâm aleyhinde istihdama zemin ihzar etti. (Sünuhat, 71)

Bediüzzamân hac ve ondaki hikmetin ihmalinin musibeti değil, gazap ve kahrı celp ettiğini söylüyor. Hakikaten yaşanan hadiseler musibetin de ilerisinde gazap ve kahr şeklinde tecelli ediyor. Bir günde yüzlerce, hatta tsunami gibi musibetlerde yüz binlerce insan hayatını kaybediyor. Bediüzzaman hacdaki ihmalin cezasının da “keffâretü'z-zünub yani günahların kefareti; müminlere, işledikleri günahların affı için Allah tarafından verilen keffaret hükmündeki hastalık ve musibetler değil; kessâretü'z-zünub yani günahların çoğalmasa olduğunu” belirtiyor. Çünkü kefferatü'z zünub olsa ceza çekilir ve musibet kalkar.

Üstad Sünuhat'ta “Musibet, cinayetin neticesi, mükâfatın mukaddemesidir. Hangi fiilinize kadere fetva verdirdiniz ki, şu musibetle hükmetti? Musibet-i âmme ekseriyetin hatâsına terettüp eder.” sorusuna karşı cevap olarak söyle bir izahat yapar.

“Dedim: “Mukaddemesi üç mühim erkân-ı İslâmiyedeki ihmalimizdir: salât, savm, zekât” şekilde cevap vererek Birinci Dünya Şavaşı'nda çekilen sıkıntıların üç tane ibadetteki ihmalimiz olduğunu belirtir ve şöyle devam eder. “Zira, yirmi dört saatten yalnız bir saati, beş namaz için Hâlık Teâlâ bizden istedi. Tembellik ettik; beş sene yirmi dört saat talim, meşakkat, tahrikle bir nevi namaz kıldırıldı. Hem senede yalnız bir ay oruç için nefsimizden istedi. Nefsimize acıdık; keffâreten beş sene oruç tutturdu. Ondan, kırktan yalnız biri, ihsan ettiği maldan zekât istedi. Buhl ettik, zulmettik, O da bizden müterakim zekâtı aldı. El cezâu min cinsi'l-amel” sırınca çekilen musibetlerin kefferatü'l zünub olarak “Müminlere, işledikleri günahların affı için Allah tarafından verilen keffaret hükmündeki hastalık ve musibetler” şeklinde

tecelli ettiğini belirtmektedir.

Ancak hacdaki ihmal ise “kessâretü’z-zünub” olduğu için günahları daha da artırıyor. Çünkü hacdaki hikmetin ihmalinin keffâretü’z-zünub olmayacağını ve bu ihmallerin devam ettikçe gazap ve kahrın da devam edeceği anlaşılmaktadır. Buradan haccın hikmetlerinin çok büyük olduğunu anlıyoruz. Demek ki hacdaki hikmetleri hacda yapılan şahsi ibadetler karşılamıyor. Haccın hikmetlerini ise Üstad şu şekilde ifade ediyor: “Taarrüfle tevhid-i efkâr, teavünle teşrik-i mesaiyi tazammun eden içindeki siyaset-i âliye-i İslâmiye ve maslahat-ı vâsia-i içtimaiye” diye sıralayarak tamamlıyor. **Bunları incelersek hacda:**

- Taarrüfle tevhid-i efkâr: Tanışmakla birlikte fikir birliği.
- Teavünle teşrik-i mesaiyi tazammun: Yani yardımlaşma ile âlem-i islâmın mesaisinin tanzimi ve birlikte çalışma, yardımlaşma mesaisi kurmak.
- İçindeki siyaset-i âliye-i İslâmiye: İçerisinde islâmın o yüksek siyaseti ve devlet yönetimindeki ihmallerin görüşülmesi ve yüksek İslâm siyasetinin tezahürünün şura ve meşveretinin tahakkuku.
- Maslahat-ı vâsia-i içtimaiye: Geniş içtimai ve sosyal hayatın faydasına yapılacak çalışmalar.

Yukarıdaki dört maddede saymaya çalıştığımız hikmetlerin hacda yapılması gerekirken ihmal edilmesi ve Sünuhat’taki bahsin devamında Hint, Tatar, Kafkas, Arap ve Afrika Müslümanlarının yaptıkları ihmalleri de sayarak bu ihmallerin kessâretü’z-zünub” (günahların çoğalması) olarak tecelli etiğine işaret ediyor.

İşte o kardeş Müslüman ülkelerin işledikleri hatalar.

- “İşte Hint, düşman zannederek, hâlbuki pederini öldürmüş, başında oturmuş bağılıyor.
- İşte Tatar, Kafkas, öldürülmesine yardım ettiği şahıs, biçare valideleri olduğunu, “ba’de harabi’l-Basra” anlıyor. Ayakucunda ağlıyorlar.
- İşte Arap, yanlışlıkla kahraman kardeşini öldürüp, hayretinden ağlamayı da bilmiyor.
- İşte Afrika, biraderini tanımayarak öldürdü, şimdi vaveylâ ediyor.
- İşte âlem-i İslâm, bayraktar oğlunu gafletle bilmeyerek öldürmesine yardım etti, valide gibi saçlarını çekip âh ü fizar ediyor.

Bediüzzamân, yukarılarda saymaya çalıştığımız hatalar ve ihmallerin kessâretü’z-zünub (günahların çoğalması) olacağını ve öyle de olduğunu belirterek bunun sonucunun ise “düşmana milyonlarla İslâmı, İslâm aleyhinde istihdama zemin ihzar etti” diyerek ve “Milyonlarla ehl-i İslâm, hayr-ı mahz olan sefer-i hacca şedd-i rahl etmek yerine, şerr-i mahz olan düşman bayrağı altında dünyada uzun seyahatlar ettirildi. Fa’tibirû! İbret alın! tespitleriyle neticelerini izhar etmektedir.

Acaba İslâm âlemi bu hikmetleri yapabiliyor mu? O yüksek hac kongresi olan şurayı toplayıp Alem-i İslâmın dertlerini ve problemlerini konuşup karar altına alabiliyor mu? Diplomatiğin alanında İslâm’ın yüksek siyasi şecaatini yerine getirebilecek kararları alıp dünyaya bu duruşunu birlik ve beraberlik içinde ilan edebiliyor mu? İslâm kardeşleri olan ülkelerin yaptıkları hataları telafi edecek uhuvvet ve ittihat vazifelerini deruhte edebiliyor mu? Elbette ki bu ihmallerin sonucu olarak halen âlem-i İslâm gazap ve kahrın hükmü altında yapılan hataların neticesini ödemeye devam etmektedir. **Bu gazap ve kahrın kalkması için ise bu yapılan ihmallerin telafisi yanında Üstad Bediüzzaman fitri ıztırar hali ile;**

- “Korkaklıkta darb-ı mesel hükmünde olan tavuk, çocukları yanında iken şefkat-i cinsiyesiyle câmusâ saldırır. İşte dehşetli bir cesaret...
 - Hem darb-ı mesel olmuş, keçi, kurttan havfı, ıztırar vaktinde mukavemete inkılâp eder; boynuzuyla kurdun karnını deldiği vâkidir. İşte harika bir şecaat,
 - Fitri meyelan, mukavemet-sûzdur. Bir avuç su, kalın bir demir gülle içine atılsa, kışta soğuğa mâruz bırakılsa, meyl-i inbisat demiri parçalar.” Tespitlerini nazarlara sunarak izahlara şöyle devam eder.
- “Evet, şefkatli tavuk cesareti, hamiyetli keçi ıztırârî şecaati gibi fitri bir heyecan, demir güllede su gibi zulmün burudetli husumet-i kâfiranesine maruz kaldıkça herşeyi parçalar. Rus mojikleri buna şahittir.”
- Bununla beraber imanın mahiyetindeki hârikulâde şehamet, izzet-i İslâmiyenin tabiatındaki âlempesent şecaat, uhuvvet-i İslâmiyenin intibahıyla her vakit mucizeleri gösterebilir.
- “Birgün olur elbette doğar şems-i hakikat
Hiç böyle müebbed mi kalır zulmet-i âlem?”

Bedüzzamân bu tespitleri ile bu gazap ve kahrın kalkacağını ve bu zulmetin ebedi kalmayacağını, bir gün elbette hakikat güneşinin doğacağını müjdelemektedir. İnşallah bu müjde gecikmez ve alem-i İslam beklenen ferec ve futuhatı çok fazla bedeller ödmeden vazifelerini deruhte ederek yaşar. Bunu rahmet-i İlahiden ümitle bekliyoruz. (Sünuhât, 73)

Burada haccın, hacılar üzerinde bıraktığı büyük tesir ve hacdaki vazife yapan Müslümanların kulluk ve ubudiyet cihetini de nazarlara sunalım. Hacdaki şahsi vazife ve ubudiyetleri ise Üstad Bediüzzaman Said Nursi Onaltıncı Sözde şöyle sıralıyor.

- Hacda pek kesretli Allahu ekber denilmesi,
- Hacc-ı şerif, bil'asale herkes için bir mertebe-i külliye bir ubudiyet oluşu.
- Bir hacı, ne kadar âmi de olsa, kat-ı meratip etmiş bir velî gibi, umum aktâr-ı arzın Rabb-i Azîmi ünvanıyla Rabbine müteveccih, bir ubudiyet-i külliye ile müşerref olması.
- Elbette, hac miftahıyla açılan meratib-i külliye-i Rububiyet ve dürbünüyle nazarına görünen âfâk-ı azamet-i Ulûhiyet ve şeâiriyle kalbine ve hayaline gittikçe genişlenen devâir-i ubudiyet ve meratib-i Kibriyâ ve ufk-u tecelliyatın verdiği hararet, hayret ve dehşet ve heybet-i Rububiyet Allahu ekber, Allahu ekber ile teskin edilebilir.
- Ve onunla, o meratib-i münkeşife-i meşhude veya mutasavvire ilân edilebilir.

Allah (cc) hac ibadetine şahsi ve umumi çok hikmetler, vazifeler ve maslahatlar ile kulluklar dercetmiştir. İşte haccın umuma bakan hikmetlerinin ihmali sanırım çok mesuliyetleri de beraberinde getirmektedir. İnşallah haccın ihmal edilen umumi hikmetleri deruhte edilir de umumi gazap ve kahrın kalkmasına vesile olur.